

denitve še danes marsikje edine in točne še pol stoletja po Cvijičevi smrti, je govoril dr. M. Siferer v referatu, ki je bil po mnenju večine eden najboljših. O krasu in Cvijičevi vlogi za razvoj krasoslovja so poročali J. Roglič (prebran referat ob odsotnosti avtorja), D. Petrović, J. Nicod iz Francije, S. Lang iz Madžarske, D. Manaković, J. Petrović in podpisani. Pol dneva so zavzeli referati o Cvijičevem pomenu za antropogeografsko poznavanje Balkanskega polotoka (M. Lutovac, B. Bukurov, M. Radovanović, J. Trifunović) ter za ekonomske in migracijske razmere polpretekle dobe. Razmeroma mnogi so poročali o Cvijičevem raziskovanju naselij in etnosocioloških razmer. Slišali smo nadalje razglabljanja o Cvijičevem doprinosu k razvoju znanstvene metodike, znanstvene misli, razvoju znanstvenih institucij in kadrov. Le redki so se zadovoljili z reprodukcijo geografske podobe ali regije, kot jo razodeva izredno obilna literarna zapuščina jubilanta. Večinoma so tej podobi priključili današnje stanje kot plod lastne raziskave. Odnos do Cvijiča se je menjal od govornika do govornika in od panoge do panoge. Nekaterim je ostal Cvijič nedosežen mojster, drugim so Cvijičeve ugotovitve pomembna sestavina današnjega mnogo podrobnejšega znanja, tretjim pa pomeni Cvijičovo delo že preseženo stopnjo v razvoju znanosti.

Ne da bi se spuščali v to, kateri govorniki so imeli v tem pogledu bolj prav, moramo priznati, da je Cvijič s svojo širino in ostrino opažanj položil temelje mnogim znanostim v naši državi. Pol stoletja po njegovi smrti so njegove številne objave še vedno pomembne za geotektonsko zgradbo, glaciacijo, zgodovino naselij in migracije na Balkanskem polotoku, v krasoslovju pa slovi kot pionir in je s svojim bogastvom idej še danes med najbolj citiranimi avtorji na svetu. Podpisani je v govoru o razvoju krasoslovja v Cvijičevem času in danes predlagal, da bi v naši državi pričeli izdajati mednarodni krasoslovni časopis, ki bi se ukvarjal s teoretskim krasoslovjem. Z njim bi najbolje počastili spomin pionirja krasoslovja. Geografi smo na simpoziju spoznali tudi, kako si tega vsestranskega in neumornega raziskovalca, katerega delo, razpeto v tri desetletja, je pomembno tudi za slovensko geografijo, lasti kot svojega očeta, pionirja ali zaslužnega sodelavca tudi vrsta drugih panog kot so etnologija, limnologija, arheologija in nova veda o naseljih: sociologija vasi. Za tako vsestransko osvetlitev Jovana Cvijiča gre vsa zahvala organizatorjem, ki so pritegnili k sodelovanju vrsto uglednih znanstvenikov iz raznih strok.

I. Gams

Sedmi mednarodni speleološki kongres v Sheffieldu (Anglija)

Glede na visoko raven angleške speleologije je bilo skoraj nujno, da so angleški krasoslovci na predzadnjem kongresu v Olomoucu l. 1973 prevzeli organizacijo naslednjega zborovanja (Prej so ta v razmaku štirih let bila v Franciji, Italiji, Avstriji, Jugoslaviji, ZR Nemčiji in v CSSR). Kot ponavadi so bile tudi v Angliji pred glavnimi zasedanji v Sheffieldu med 11. in 16. septembrom 1977 predkongresne in pokongresne ekskurzije po vsem Britanskem otočju, sestanki komisij, simpoziji in podobno. V primerjavi z zadnjim kongresom v Olomoucu je bil sedmi kongres, ki se ga je udeležilo okoli tisoč oseb (med njimi okoli trideset Jugoslovanov), nekoliko manj slovesen in prostorsko manj razbit, ker so bila vsa predavanja v eni stavbi, v univerzitetnem kolidžu. Bolj kot potek kongresa nas tu zanima prikazan napredek krasoslovja.

O njemu je poročevalcu laže razglabljati, ker so organizatorji, prvič v zgodovini mednarodnih speleoloških kongresov, predhodno natisnili referate. Ti so v publikaciji *Proceedings of the 7th International Speleological Congress Sheffield, England, 1977* (444 strani) skrčeni, kar pa ni čudno. Obenem s številom udeležencev na kongresih se je večalo tudi število referatov. V štirih zvezkih, ki poročajo o delu V. kongresa l. 1965 v Ljubljani in Jugoslaviji, je 1273 strani. Organizatorji šestega kongresa v Olomoucu so morali

natisniti v osmih zvezkih 2768 strani in to jim je uspelo šele v treh letih in pol. Kot kaže, vobče slabo podprti jamoslovni in krasoslovni organizatorji bodočih kongresov (prihodnji bo v ZDA l. 1981) ne bodo mogli več ponoviti olomouškega primera, kjer je tisk prevzela akademija znanosti. V zborniku najdemo med 192 referati tudi slovenske referate: R. Gospodarič, Podiranje kapnikov v Postojnskem jamskem sistemu, J. Hladnik-A. Kranjc, Fluvioglacialni jamski sedimenti — prispevek k speleokronologiji (Jama v Strašilu — Julijske Alpe, Slovenija, Jugoslavija), I. Gams, H terminologiji kraškega polja. Poleg teh je referiral še J. Kunaver: Razlike alpskega krasa in vloga klime ter kamnine, a referat v zborniku ni objavljen.

Predno bi skušali orisati doprinos sheffieldskega kongresa k razvoju krasoslovja, povejmo, da se o jamah in krasu mnogo piše. Za ilustracijo: Zvezek Prilog bibliografiji krša Jugoslavije (1666—1974) v seriji Krš Jugoslavije, št. 9/3, Zagreb 1976, navaja čez 2500 objav, ki se nanašajo samo na kras v Jugoslaviji. Na svetu izdajajo čez 150 speleoloških in jamarskih revij. Kljub temu pa so ostale sporne še mnoge osnove krasoslovja. Vzemimo pojem kras, ki pogojuje ugotavljanje kaj različnega obsega kraškega ozemlja na svetu. Madžarski krasoslovec in geograf D. Balázs je v svojem referatu v Sheffieldu ugotovil, da zavzema kras 4% kopnega površja Zemlje, ker mu je kras ozemlje s površinskimi kraškimi pojavi. G. A. Maksimovič iz Perma pa govori o 27% kraškega ozemlja v svetu (40 milj km²), ker se je naslonil na razprostranjenost kraških kamnin. Drug znak mladosti krasoslovja je njegova neustrezna razvitost v svetu. Daleč v ospredju je evropsko krasoslovje, čeprav zavzema po Balázsu kras v Aziji večje površine (samo na južnem Kitajskem okoli 500 000 km²). Zadnja dva mednarodna kongresa sta pokazala v tem oziru izboljšanje. V Sheffieldu smo poslušali referate o krasu na Novi Zelandiji, Novi Gvineji, v Avstraliji, Srednji Ameriki (Belize), Karibskih otokih, Indiji itd. Opazno je tudi, kako kraške posebnosti obravnava vedno več znanstvenih disciplin, o katerih nekatere, zlasti tehnične, kaj malo dajo na kraško »klasiko«. V sekcijah za geologijo in mineralogijo, geomorfologijo, speleogenezo, hidrologijo, jamsko kemijo in fiziko poročajo mnogi referati o raziskovanju s kvantitativnimi metodami, ki bistveno dopolnjujejo stare sheme ali jih celo negirajo. Prodor eksperimenta in kvantitativnih metod je popoln. Marsikatero novost je prineslo 28 arheoloških in paleontoloških referatov. Močna je bila komisija za jamsko zaščito in turizem, ki jo vodi slovenski geograf in krasoslovec dr. F. Habe. Prisotnost mnogih tujih in angleških jamarjev je prinesla mnoge zanimive ekspedicijske filme (V Angliji deluje okoli 400 jamarskih klubov, ki raziskujejo v mnogih delih sveta. Krasoslovci, ki sta jih vzgojila geografska instituta v Oxfordu in Bristolu, so osnova naglega razvoja krasoslovja v Kanadi) in referate o raziskovanjih v Novi Gvineji, Južni Ameriki itd.

Na plenarnem zasedanju je bila sprejeta resolucija o zaščiti krasa na območju proste industrijske cone na matičnem Krasu, ki ga resolucija imenuje Tržaški Kras.

Slovenijo zadeva tudi sklep komisije za kraško denudacijo, da naj podpisani kot njen predsednik izvede s sodelavci po svetu primerjalno raziskovanje kraške denudacije (korozijske) s pomočjo enotnih apneniških tablet. Katedra za fizično geografijo PZE za geografijo zdaj razpošilja tablete iz lipiškega apnenca sodelavcem.

I. Gams

Mednarodni simpozij o ekologiji in biospeleologiji krasa

Dežele SEV razen na različnih področjih kulture, gospodarstva in politike dobro sodelujejo tudi pri znanstveno-raziskovalnem delu. Raziskovalno in znanstveno delo vključujejo tudi številne družbene in naravoslovne teme. Med njimi sta tudi temi »Proučevanje splošne teorije biogeocenologije« in